



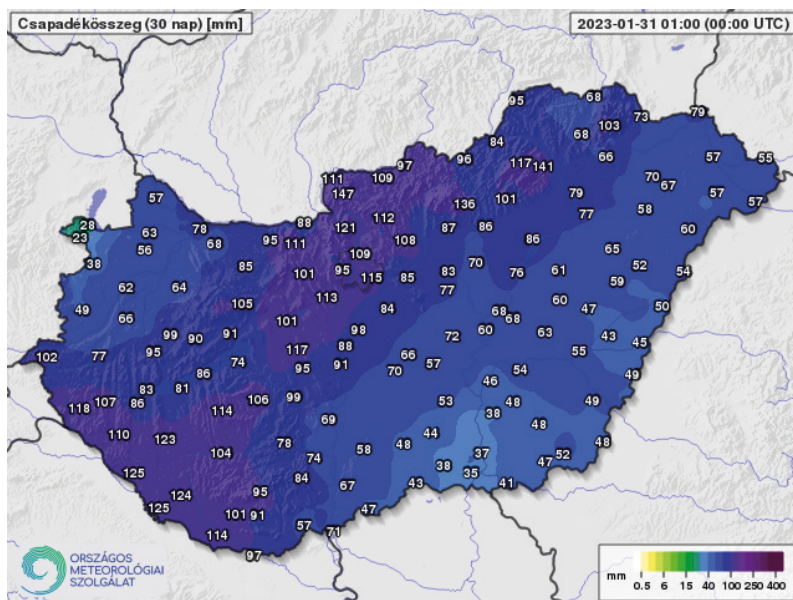
## A 2022/23-as tél időjárása agrometeorológiai szempontból

**Erdődiné Molnár Zsófia**

Országos Meteorológiai Szolgálat, molnar.zs@met.hu

Az évek óta ismétlődő enyhe telek sorozatába az idei tél is beillett. Különösen a január alakult sokkal melegebben az ilyenkor szokásosnál, megzavarva ezzel a növények vegetációs ciklusát.

Az őszi vetésű szántóföldi növények számára összességében kedvezően alakult 2022 őszének időjárása. Az új hajtások a legtöbb helyen fejlett, megerősödött állapotban indultak a télnek, ami azonban sokáig váratott magára. Decemberben időjárás frontok sorozata alakította időjárásunkat, amelyek többnyire enyhe légtömegeket szállítottak fölénk. Bár két gyenge hideghullám is előfordult a hónap során, összességében 1–3 fokkal volt melegebb a tavalyi december a sokéves átlagnál. A talajok novemberben elkezdődött feltöltődése jól haladt. Az említett frontokból főként a hónap első két dekádjában hullott jelentős mennyiségű csapadék, 10-én és 11-én az Alföldön 50–70 mm esett két nap alatt, és átmeneti vékony hótakaró is kialakult. A talajok felső fél méteres rétege már ekkor sokfelé telítetté vált, és egyre több helyen a mélyebb rétegekbe is jutott a nedvességből.



1. abra. 30 napos csapadékösszeg 2023. január 31-ig.

A téli időjárás januárban sem köszöntött be. Tartós nyugati, délnyugati áramlással mediterrán ciklonok sorozata okozott rendkívül csapadékos és enyhe időt.



2. ábra. Virágzó mogyoró Miskolc térségében 300 méter körüli magasságban 2023. január 20-án (fotó: Kovács Attila).

Sokfelé két- háromszor több csapadék hullott az ilyenkor szokásosnál, jellemzően eső formájában (1. ábra). Ez alól csak Sopron térsége volt kivétel, ahol domborzati okok miatt a délnyugatról érkező nedves levegőből csak kevés esett. A talajok felső egy méteres rétege az ország többi részén telítetté vált, és az Alföldön nagy területen állt a víz a földeken, ugyanakkor lassan emelkedni kezdett a talajvíz szintje is. A nagyon enyhe, az átlagosnál 3–6 fokkal melegebb idő azonban nem kedvezett a mezőgazdaság számára. A növényi kártevők és kórokozók nem gyarultak, és a növények mélynyugalmi fázisát is megzavarta a kora tavasziasan magas hőmérséklet. A korai virágzású mogyoró országszerte virágozni kezdett (2. ábra).

Január utolsó hetében fordult északnyugatiasra az áramlás fölöttünk, és akkor az ilyenkor szokásos értékek közelébe hűlt az idő. Február első hetében

pedig a mezőgazdaság szempontjából az utolsó pillanatban érkezett meg a fagyos tél. Ekkor több napon át hűlt éjszakánként -7 és -10 fok közé a levegő, és napközben is csak fagypont közelében alakult a hőmérséklet. A talaj felső 5–20 cm-es rétege átfagyott, ami megtizedelte a kórokozókat és kártevőket, de növényvédelmi szempontból ennél hosszabb fagyos időszakra lett volna szükség. Ugyanakkor ez a bő egy hetes hideg periódus is elegendő volt ahhoz, hogy visszafogja a vegetáció januárban idejekorán megindult fejlődését. Olyan mértékű hideg, ami károsította volna az őszi vetéseket, nem fordult elő. Csapadék kevesebb hullott az ilyenkor szokásosnál, és bár sokfelé havazott, összefüggő hóréteg csak az ország északkeleti harmadán alakult ki néhány napra.

Február közepén ismét tavasziasan enyhére fordult az idő, noha többször esett az eső, mennyisége nem volt jelentős. Így az idő előrehaladtával csökkent a belvizes területek nagysága, ugyanakkor megszaporodtak a száraz tüzek a hónap második felében. Fejlődésnek indult a vegetáció, a som virágzása már az északkeleti országrészben is megkezdődött, a kajszi, az őszi barack és a körte virágrügyei is megpattantak, délen, délnyugaton pedig a mandula virágzása is elkezdődött. A tél legvégén még visszatértek az éjszakai fagyok, ami kissé visszafogta a természet túl korai fejlődését, de összességében a február is 1–2 fokkal melegebben alakult a sokéves átlagnál. A hónap során a gyakran szeles és napos időben fokozatosan csökkent a felszín közeli talajréteg nedvességtartalma, február végére pedig az ország északi kétharmadán sokfelé vált szárazzá a talajok felső néhány centimétere. Ugyanakkor a mélyebb talajrétegek feltöltődtek a tél során, és – a tavalyi évvel ellentétben – telített állapotba kerültek a vegetációs időszak kezdetére.

## Kislexikon

**Klímanormál:** röviden normálnak nevezzük a három évtizedes éghajlati állapothatározók átlagát, jelen tanulmányban az 1991–2020 időszakra vonatkozó átlagokat. (In: Bokros Kinga, Lakatos Mónika: *A fűtési fóknapok változása a múlt század elejétől napjainkig*)

**HAWK-3 meteorológiai munkaállomás:** Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) saját fejlesztésű, operatíván használt interaktív megjelenítő rendszere, amely lehetővé teszi az előrejelző szakember számára

a napi munka során a rendelkezésre álló igen nagy mennyiségű meteorológiai információ rendszerezését. A HAWK egy Linux operációs rendszer alatt működő grafikus szoftver. Az adatok többnyire NetCDF (Network Common Data Form), HDF (Hierarchical Data Format) vagy egyéb speciális bináris fájlokban vannak eltárolva, az adatok folyamatosan frissülnek. (In: Simon Gergő: *Az Országos Meteorológiai Szolgálat közösségi médiás tevékenysége: új kommunikációs formák a hiteles meteorológiai adatok közlésében*)